23/04/2019

Ποια ήταν η υμνογράφος Οσία Κασσιανή;

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η Κασσιανή ή Κασσία ή Ικασία ή Εικασία,ήταν βυζαντινή μοναχή, ποιήτρια και υμνογράφος, η οποία υπολογίζεται ότι γεννήθηκε μεταξύ 805 και 810. Ήταν, σύμφωνα με βυζαντινούς χρονικογράφους, μια πανέμορφη και πανέξυπνη κοπέλα, που καταγόταν από φεουδαρχική οικογένεια. Είχε δηλαδή όλα τα προσόντα, που την κατέτασσαν στην κατηγορία της περιζήτητης νύφης. Ακόμα και για έναν αυτοκράτορα. Μεταξύ 820 και 830, ο αυτοκράτορας Θεόφιλος αναζήτησε τη γυναίκα που θα γινόταν σύζυγός του και αυτοκράτειρα. Η μητριά του, Ευφροσύνη, διοργάνωσε μια τελετή για την επιλογή της νύφης, στην οποία πήρε μέρος και η Κασσιανή. Ο Θεόφιλος έπρεπε να διαλέξει ποια κοπέλα ήθελε για σύζυγό του, δίνοντας της ένα χρυσό μήλο. Αφού κοίταξε όλες τις υποψήφιες, ο αυτοκράτορας πλησίασε την Κασσιανή και της είπε, αναφερόμενος στην Εύα:«Ὡς ἄρα διά γυναικός ἐρρύη τὰ φαῦλα»«από μια γυναίκα ήρθαν στον κόσμο όλα τα κακά». Η Κασσιανή, χωρίς να χάσει την ψυχραιμία της και αποδεικνύοντας την εξυπνάδα της, του απάντησε, αναφερόμενη στην Παναγία: «Ἀλλά καὶ διά γυναικός πηγάζει τά κρείττω» «και από μια γυναίκα πηγάζουν όλα τα καλά». Η απάντηση της

κοπέλας εντυπωσίασε τον αυτοκράτορα, αλλά παράλληλα έθιξε και τον εγωισμό του, καθώς θεωρήθηκε ότι η Κασσιανή τον αποστόμωσε. Έτσι, διάλεξε για σύζυγό του τη Θεοδώρα.

Λέγεται ότι μετά την αποτυχία της, η Κασσιανή είπε: «επειδή δεν έγινα βασίλισσα του πρόσκαιρου τούτου κόσμου, θα γίνω υπήκοος της αιώνιας βασιλείας του Χριστού», εκφράζοντας έτσι την επιθυμία της να εγκαταλείψει τα εγκόσμια. Σύμφωνα με καταγραφές, έχτισε ένα μοναστήρι στα δυτικά της Κωνσταντινούπολης, κοντά στα τείχη της πόλης,με δικά της χρήματα και ξεκίνησε τη ζωή της ως μοναχή, ενώ παράλληλα άρχισε να γράφει ποιήματα και ύμνους.

Η επίσκεψη του Θεόφιλου στο κελί της Κασσιανής

Μετά από χρόνια και ενώ η Κασσιανή συνέχιζε τον λιτό μοναστικό βίο της, ο αυτοκράτορας Θεόφιλος, που δεν την είχε ξεχάσει, την επισκέφτηκε στο μοναστήρι. Ήθελε να τη συναντήσει για τελευταία φορά πριν να φύγει από τη ζωή. Σύμφωνα με την παράδοση, τη στιγμή της άφιξής του, συνοδευόμενος από την αυτοκρατορική φρουρά, η μοναχή βρισκόταν στο κελί της και έγραφε το «τροπάριο». Όταν αντιλήφθηκε την παρουσία του στη μονή, θέλησε να τον αποφύγει και κρύφτηκε σε μια ντουλάπα, ξεχνώντας όμως το χαρτί της, πάνω στο τραπέζι. Ο Θεόφιλος βρήκε το τροπάριο και κατάλαβε ότι η αγαπημένη του βρισκόταν εκεί πριν λίγο και πληγώθηκε που δεν θέλησε να τον συναντήσει. Πριν φύγει, λέγεται ότι πρόσθεσε στο τροπάριο τον στίχο «»ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινόν, κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη», δηλαδή «αυτά τα πόδια, που σαν η Εύα κατά το δειλινό τα άκουσε να περπατάνε, από τον φόβο της κρύφτηκε». Η Κασσιανή κράτησε τον στίχο και τον συμπεριέλαβε στο «τροπάριο της Κασσιανής», το οποίο, σύμφωνα με τους μελετητές εμπνεύστηκε από τη μοιχαλίδα που έσωσε ο Ιησούς από το λιθοβολσιμό, λέγοντας τη φράση: «ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω». Το τροπάριο ψάλλεται τη Μ. Τρίτη.

Το υμνογραφικό έργο της Οσίας

Το υμνογραφικό έργο της Κασσιανής αν και όχι πλούσιο, διακρίνεται για το ύφος και την πρωτοτυπία του. Εκτός από το τροπάριο που την έκανε διάσημη συνέθεσε τους τέσσερεις πρώτους ειρμούς του Κανόνα του Μεγάλου Σαββάτου «Άφρων γηραλέε», αλλά και το πρώτο δοξαστικό του εσπερινού των Χριστουγέννων «Αυγούστου μοναρχήσαντος επί της γης». Έγραψε, επίσης, γνωμικά και επιγράμματα σε ιαμβικό μέτρο.